

## De ce atâta osârdie?

A-ți cunoaște înaintașii, pe o întindere istorică mai mare ori mai mică, a reprezentat dintotdeauna o preocupare a celor care, reflectând asupra prezentului, iscodesc neîncetat trecutul. De ce? Pe de-o parte pentru a se poziționa în prezent, ca fiind un reprezentant autentic al înaintașilor săi, ce au lăsat ceva în istorie, iar pe de altă parte pentru a-și justifica acțiunile sale ca fiind un demn succesor al traiectoriilor lăsate de înaintași. Și atunci de ce atâta osârdie?

Se justifică oare efortul prezențelor pentru lacunariile trecuților? În această paradigmă, trebuie să ținem seama de cel puțin trei comandamente.

Ei au relaționat într-o societate în acele timpuri, încă involută; iar ei au fost fruntea.

Au fost deschizătorii de drumuri într-un crepuscular încă nedefinit, evoluând pe nisipuri sociale mișcătoare puternic influențate din trecut, lamentabile din prezentul lor. Și, în fine, relaționarea lor în evul nepredictibil al limitatei lor vieți, între marile imperii ce i-au înconjurat, nepermițându-le să aibe alte opțiuni decât cele legate de ginta lor latină, clamată în străfundul sufletelor lor.

Unul din exponenții familiei STOIKA (dar nu singurul) Cezar Titus STOIKA ce a sfârșit tragic într-un gulag sovietic, s-a străduit a extrage din multitudinea informațiilor istoricilor, secvența familiilor purtând marca STOIKA. Fără a avea un profil de istoric, dar cercetând laborios numeroasele documente lăsate de înaintași, a reușit să creioneze, nu atât o istorie autentică, bazată nu numai pe izvoare scrise (oricum lacunare), ci și pe informații indirecte o conturare a principalilor actori (așa cum i-a găsit el) care au bordat această familie, din care și el și eu pretindem că ne tragem. În cele ce urmează, voi prezenta concluziile scrise (nepublicate) la care a ajuns, cercetând izvoarele istoriografice pe care le-a avut la îndemână.

Din titlul „De ce atâta osârdie?”, pentru bunul motiv că noi ca majoritari ne ignorăm trecutul, ba îl trecem în derizoriu, pe când unii minoritari își construiesc adesea, cu mijloacele discutabile, un fel de statut peren. Și pentru care motiv? Pentru a-și justifica prezența lor din timpuri imemoriabile și a-și demonstra un drept aprioric.

Osârdia nației române trebuie să fie omniprezentă, să demonstreze perenitatea noastră.

Și pentru ce? Pentru că acesta este adevărul absolut, de necontestat că pe acest teritoriu (mai mic decât în alte etape istorice), „Noi aici suntem români, suntem pe veci stăpâni”. Trebuie doar să și merităm.

În cele ce urmează, prin intermediul defunctului meu unchi, Cezar Titus Stoika, voi încerca să devoalez perenitatea acestei familii seculare.

**FLORIAN LAURENȚIU STOIKA**

### I. RAMURILE GENEALOGICE ALE UNEI FAMILII...



CEZAR  
ALEXANDRU  
STOIKA

*„Fiii lui Dumnezeu, văzând pe fețele oamenilor că sunt frumoase, le luară loru-și de soție, - din care se născură cei mai puternici și fruntași stăpâni ai pământului” (Moise. VI. 2-4)*

Între cele mai însemnate izvoare ajutătoare - de care se folosește istoria se enumeră: datele genealogice și heraldice. Biblia, Evangheliile, Sinaxariile și alte cărți bisericești - ce sunt ele în partea lor mai remarcabilă?

Poeții epici ai clasicității deduc originea națiunii din zeii Olimpici, familiile patricienilor romani din triburile primitive: Ramnes, Titii și Luceres, alții găsesc originea - după căderea vechiului imperiu roman la opturații imperiului, lui Carol cel Mare. Tacit scrie de Germani: „Reges ex nobilitate sumunt”. Cu expedițiile cruciate începe și heraldica modernă. Sistemul feudal al Europei occidentale, constrângea familiile aristocratice, să țină continuitatea neîntreruptă a descendenților lor spre a face deducția nobleței; la fel în imperiul bizantin se introdusese preferințe la demnitățile de stat și apoi decăzu. La fel și stătuțelele peninsulei balcanice, - boerimea romană fu înlocuită prin arhontologia bizantină. La 1848, se arse în piața publică, registrele arhontologice (la noi niște Liberii Regii), constituția modernă a țării șterse privilegiile de caste și titulaturile de noblețe.

Principiile de Topeldo - în Ungaria - care apucase de timpuriu pe calapodul statelor catolice din occident, de teama atâtor autohtoni ce le disputau întâietatea istorică - își reînnoiau documentele de posesiune și succesiune cu mare ingeniozitate. - Vechii cronicari și istoriografi unguri: Anonymus Belae Regis Notarios din sec XII, Keza sec.XIII, Thuroczy din sec. XV, merg cu deducțiile naționale până la cei 7 duci ai imigrației, și până la cele 108 neamuri - sub care se zice că a fost împărțită ginta maghiară, cutezând a se sui pe scara genealogică până la marele vânător Nimrod și menajeria arcei lui Noe. Așa era spiritul vremii pe atunci. Scăpată teafăr de peripețiile potopului - nu e vina lor că antropologia nu ține socoteală de ei.

Un mare genealog maghiar, Naghy Ivan, în volumul său „Maghyarszag Csaladai” vol. XII pag.368 scrie: „Cele mai vechi familii ale patriei noastre, în general luate, deabia pot trece peste sec. XII și XIII cu documente autentice spre a dovedi serii neîntrerupte a generațiilor, restul sunt scornituri poetice ale timpului mai recent. Poezia nu limpezește întunericul trecutului ci îl îndesește mai mult îngreunând” (cercetarea).

Naghy Ivan - se folosește în grandioasa lucrare genealogică „Stematografia” de publicațiile lui Lehoczka; Stematografia, colecția genealogică a lui Wagner, „Historia generală” a lui Mikolov, „Erdely nerez. családai” de Kovar, Almanahale de Gotha, manuscriptele din bibliotecile și arhivele publice private.

Nu vanitatea de a figura cu titluri pe care azi lumea nu pune nici o greutate, ori a le glorifica castele și privilegiile, ce și-au trecut traiul ci și-au mâncat mălaiul, ci pur și simplu descoperirea adevărului istoric despre un trecut interesant de cunoscut.

Alături de maghiari sunt și fruntași români - care au luat parte la evenimente, la lupte, au primit beneficii, donații de moșii și privilegii de noblețe.

Pe lângă documente istorice, cuvinte din bătrâni, monumente și tradiții, povești și anecdote, jocuri și chiuțuri, cântece și descântece, arii, costume, datinile de tot felul etc. nu se pot uita (scrierile lui) Gheorghe Șincai, Timotei Cipariu, Ștefan Moldoveanu, Hurmuzachi.

D. Ioan Pușcariu, le cere de la toți arhereii români de ambele confesiuni, să cerceteze documentele din arhivele existente din Sibiu (1862), unde a lucrat neîntrerupt, și apoi la Academie (1882).

D. Ioan Pușcariu, arată că apoi domnul Ștefan Moldovanu, aduce din arhiva Contelui Iosif Kemey, în Transilvania din anii 1868-1874 - un bogat material cu privire la Krezintele districtelor valahe ale ținuturilor ardeleni și ungureni, descoperire surprinzătoare ale lui Fr. Pesty, cu privire la (ținuturile) Banatului și Severinului prezentând date memorialistice pentru istoria țării Făgărașului, publicate mai întâi în Columna lui Traian, sept (1885) București, de N. Densusianu, apoi colecția Hansacki și Barițiu.

Răsfoind materialul primelor două volume ale lui I. Pușcariu: A. Transcrierile de la anul 1812, or Exhule, din diverse colecții am aflat și eu câteva date însemnate, genealogice - ale familiei mele ce mă socot dator - a le da la lumină în mod separat. M-am izbit de greutatea că numai în diferite timpuri dar chiar în aceeași diplomă se găsesc nume proprii în mai multe chipuri precum: Stan,

Ztaan, Zttian, Stojka - Ztoyca, Strâmbul, Ztrimbuly, Sinka, Synka, etc.precum și incidentul că mulți membrii dintr-o familie - din aceeași familie - depărtându-se prin căsătorii de vatra natală - împrăștiindu-se prin toate zonele ca funcționari civili, bisericești și militari - pe unde și-au moștenit și documente de noblețe. Și-au schimbat numai modul de scriere, dar au reținut numai porecla titularului. De exemplu, din Pop de Lemeny - numai Lemeny, din Pop de Romacza - numai Romaczay - din Stoica de Also- Veneței - numai Venezei.

Iată ce se află în Pușcariu, vol. I, pag.159: STOIKA, Sztojka de Also Venicze (Familia aceasta cea mai lătită în Veneție inferioară - din ținutul Făgărașului - e una din cele mai vechi, care a avut Hrisoave încă din vechii voievozi ai Valahiei - ca duci de Făgărași și Omlaș.

Hurmuzachki în vol. II/2, pag.542 - arată că această familie se trage din Lipova, unde Ztoyka Stephannu a fost jude și voyvod de Caransebeș încă din sec. XVI (1505) - când stabilit în Veneția de Jos - a primit moșii întinse - prin înrudire cu familia Mone (Monia, Monya de Also Venicze 1449).

Pe cripta mormântului lui Ionașcu Mone - de sub turnul lui din Veneția - inferioară și deasupra inscripției ce se află pe casa cea veche a lui, se află ca însemne: un cerb cu crucea în gură - ținând atârnată o cunună de mărgele în care se vede o mână ținând crucea. Iată și inscripția din care se arată legătura de familie a familiei Mone cu familia Stoika și din care reiese că familia Mone datează de la anul 1185 - hrisov avut de Voievozii Valahi - care s-a pierdut: Viscit Gr. I. Venetus anno d.1185.

„Genealogia autentică Monestică” : Gregorius Venetus thesaurovices Voivodae Nigr.... - a qua donatus IV valibus cum Silvis et Campis.gen Grigor... - secundum anno 1216 hic g, Grigor ... -, ex quo Mailati Fi ...., 1250 - ... lia Comana et II. Gregor .... - Hidivisi (1279) M.1 - a.val Kutsulata K.II.Val.g.III.Val... - (1390) Venetia et rivului salsu ...- sori... - s- et Gr.gen.III. grigor ...- Koman, Sztoika. Thom ....- divizi Gr.quarta integra sortir.gen Stephan gr. (1449) hic.g. Salomon em a matre Maria dict et Stephan - Mone. II hic.gen.Voik Mone, a matre Mone dict..., Salomon gen. Man Marie (1499) Hic g. Stephan, Mone II.hic gen Voik Mone, hic g.II Mar Mone, hic gen. Ioannem Mone, ex quo Ionas, Mone V, Vicar a 1728.

Familia Mone a avut mai multe ramuri: Una are pergamentul în litere donaționale date de Catherina Branderburgica cu data Fogarat 28 Mai 1630. Alta, litera conformatorie de la Gabriel Bethlen la 1616. Al treilea ram are litere privilegiate, de la Rakoczi, datat la 18 Septembrie 1632 (Chișineu). Al patrulea ram, produce litere nouă a baronului de la Ancca Bornemisza la 20 martie 1669 (Făgăraș). Altă ramură, are diplomă de la Michael Apafi dată în 6 august 1689 la Radurth și în fine, o ramură a primit inscripția de noblețe pe armă și pe scut o sabie în mână de la Carol al VI-lea la 1718. (Vezi Columna lui Traian 1882 pag 567 și 1883 p.I, 9-a și 174 după comunicările lui Pușcariu lui N. Densusianu).

Revenind la Familia Stojka de Also Venicze - iată ce am aflat în colecția lui Pușcariu, copii originale: I.Literele nou privilegiate și donaționale de la Gabriel Bethlen de dato Fogaraș 20 aprilie 1628 date lui Dumitru Komanits alias Solomon Stoika. Solomon și Sandrinu Salomon (Mone) în privința posesorilor sale boermali din Also-Ventze et Kucsulata (publicate în Columna lui Traian 1882, pag. 565- și 1883, pag.437 de N. Densusianu (Însemnările fam. Komanitez e A. Vencze) era scut militar de culoarea cerului pe al cărui câmp se vede un călăreț în veștminte verzi pe un cal negru - ținând o sabie scoasă în mâna dreaptă.

II.Literele confirmaționale de la Leopold I. date în Viena în 24 Februarie 1700 lui Ion și N. Stoika de Also Venitze, prin care se ratifică literile de la Gabriel Bethlen mai sus menționate.

III.Litere nobilitare de la Carol VI, date în Luxemburg - 14 Iunie 1718 lui Ioane și lui Stephanu Stoika și fiilor lui Ioanne anume: Stephanu Ladislau (Vlad) și Ioanne, cu următoarele însemne: pe scut militar de culoarea cerului se vede un braț omenesc ținând sabia scoasă. Din această familie se trage și Anton Sztojka, fost jude tabulare rez. din M. Wasarhely.

IV.Sentința tabulară din anul 1845 prin care se baza diplomilor mai sus citate și a inquizitimiilor genealogice din anii 1752, 1772 și 1773 - familia nobilă Stoyka de Alzo Venitze se absolvă de persecuțiile forului producțional. Familia Stoika număra 85 patri familii (Colecția Pușcariu).

Familia Stoika de A. Venitze se înrudește și cu familia Kokoczan - căreia i s-a împietrat litera nobiliară de la Mihaela Apafi, cu datul din Radnoth 11 august 1670, conferite lui Stephan Stoika Kiokoczan și fiului său Many Sztoika de Alzo Venitze, publicate în Făgăraș la 20 Martie 1671.

Din familia aceasta o parte s-a colonizat în granița militară la Tohani - de unde au ieșit mai mulți ofițeri de ștab. Insignele militare stau dintr-un sceptru militar de culoarea cerului, pe care se vede un leu ținând sabia în laba dreaptă (Colecția Pușcariu).

Din familia Stoika din Veneția de Jos, s-au transplatat în Comitate - din care au răsărit 65 capi de familie. Liabu și Lazia și-au primit documente de nobilire sub Monica Christu 16 Iunie 1598, Alba Iulia. Carol VI, 14 Iunie 1718, Alba Iulia. În comuna Porumbacu de Jos, Popa, Zachi Stoyka a ființat patru capi de familie și a primit noblețea pentru bravură în război, de la Ana Boremisza în Ianuarie 1671.

Alte familii înrudite în comuna Satu-Lung: are de la Congregația Mascală a paganului din 1821 - adeverință că e din familia nobilă descendentă din Veneția de jos: 9 capi de familie Vol. 1 pag. 103 Pușcariu.

Printre Comisorii ce iau parte la 12 Iulie 1702 la punerea în posesie a titlurilor de noblețe date de Leopold I. ale unui boer mai nou Ladislau boer de Also Komanno și Mardsina (Marginea) / - se află și un Stoika de Alzo Veneția. Printre ei se află: Sztan Algya și Sztan Konta de A. Komana, May Boer, Ona Gracsă, St.și Ion Vojesola de A.Veneția. Însemnele erau: Pe scut militar de culoarea cerului se văd un bărbat în vestminte roșii călare pe un val galben ținând în mâna dreaptă sabia scoasă, în stânga frâul calului.

Un hristov al lui Mircea Vodă prin care se recunoaște lui Radu Vulcan și Pajul fiului lor Komșa, și lui Radu fiul lui Stoika, apoi Sztanislaz Stambul - fiul lui Sandor de Vir - că poate primi succesiunea boernală a predecesorului lor Koszta ce s-ar afla la familia Șandor - în „Vârtea Inferioară”. -

(continuare în numărul viitor)



INDEPENDENȚA  
ROMÂNĂ

*Independența  
prin Cultură*